

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Sefer Ḥamishah shiṭot

Nachmanides, Moses

Zultsbakh, 1762

VD18 15256944

שרגמה קרפ

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-10835

חרושי ניטין להרמב"ן ז"ל פרק המגרש

עו

אליעזר אפילו חזן לא מסוג דמאן דתני חזן לא מפרש פסול בע"מ לרבנן
וממאן דתני ליה בע"מ שמעינן ליה קאמרין הכי ועוד יס לתרץ דלמרחא
דגמרא הוא לאקשווי מאי ד"א בלומר שדי לו בטעמא קמייתא כדאמרין
כהניזקין מאי ד"א ועוד כפ' אלו דברים בכרכות ועוד במקומות אחרים
ולדברי רבי ז"ל הדבר כל בפשיטות ביותר :

דף פנ"א א"ה כבולאו תנאן דעלמא לא תנכוב . י"ח הדבר
כמשמעו לומר שככל תנאי דעלמא מותרת

ליבשא מיד ואין חוששין שמא לא תפקיין התנאי וממאן נט בטל ומקשינן
מאן דס' מי שחוו ע"מ שמתני ל"ב תלאת זוזי אפ' פסקתקרא הגט הרי
זו מגורשת ולאחר לא תנשא עד שתקן ואמרין נמי לקמן ע"מ שכתבלי
לפלוגי נקטי' התנאי הרי זה גט ע"מ שלא תבעל לאבא ולאבד' אין חוששין
שמא נבעלה להן בלומר שמא תבעל להם ומותרת ליבשא מיד אמר רישא
עד שיתקיים התנאי אין מתירין אותה ליבשא וגדולה מכולן אמר' כפ' הי
שחוו גבי משכשו . אם לא כתבי מלאן ועד י"ב חדש וכו' דלא שריא לה
פד לבת' י"ב חדש דמקיי' תנאי ואע"ג דליכ' למיחס לבטל התנאי ומתקן
אינו דומה תנאי שהוא שב ואל תעשה לתנאי . שיש בו קום עשה שכל תנאי
שהוא כשכ' זא' תעשה כגון שלא תנשא לפלוגי ולא תשתי וין מתירין אותה
ליבשא מיד והיא תחוש לעגמה אבל תנאי שיש בו קום עשה כגון שתשתי
לי מתים זוזי ושתבעלי או שתנשא לפלוגי או שתשתי וין חוששין שמא לא
תפקיין התנאי . וכל תנאי שהוא ברשות אחרים בין שהוא בקום בין שהוא
בכניסול חוששין כגון אם לא כתבי מלאן ועד י"ב חדש חוששין שמא יבא
ואפילו מת נמי גורין . ויש להקל ולומר שככל תנאי שבידה בין בקום בין
בכניסול לעולם מותרת ליבשא מיד כגון ע"מ שתשתי וין וע"מ שלא תשתי
כדאמרין לקמן הא לאחר תנשא . והא בעינן לקיומה תנאה . וכ' אפטר
דמיגרשא ומקיימת ליה אטו בידה קיימת למגרשה ואמרין נמי התם
בדודים קיימי דאי בעי מכריזי נפשי' וכו' אלא כל שבידה בין לפשות
מגורשת בין שלא לפשות מותרת ליבשא מיד ואין חוששין שמא לא
תפקיין תנאה . והיה דאמרין ע"מ שתשתי לי מתים זוזי היינו טעמא
שלא תנשא עד שתקן שמא לא ירצה הבעל לקבל שהוא חסוד לקבל כד"ק
או ילך לו למדי' הים ונתינה בע"כ שלא תפניו אינה נתיב וכן הדין בע"מ
שתשתי לחי' פלוגי וע"מ שתבעלי שחוששין האולי וברשו אחרים הדבר
תנאי וא"ת היכי דאמרין לקמן וכ' אפטר דמגרשה וכו' הא אפילו
דמגרשה אכתי' איכא למיחס דלמא לא כתיב לה לא מילתא היא דאין
ועדיפא מינה אקשינן דהא אפילו גירושין של זה אין בידה ומה' אסורה
ודעית' ליה תחוש לכסוףין של שני כ"ש שלא לאחר הגירושין יב' לחוס שמא
לא יבא' שני ואב"ל כ"ש לא כתבי מלאן ועד י"ב חדש שכוון שאין התנאי
שלה ומעיקרא לקיומה תנאי קא בעי שחוששין ואפילו מת גורין ויש
מחמתרים בה ואלמדים שככל התנאים אסור ליבשא עד שיתקיים התנאי
אפילו הוא שב ואל תעשה ויבדה כגון ע"מ שלא תשתי וין עד ליום שאין
מתירין אותה ליבשא עד שיעבר עליה ל"י יום ואם נשאת לא תנא . והא
דאמרין א"ה ככל התנאים דעלמא נמי לא תנכוב בקיום התנאי קאמר
בלומר אינה ראויה ליבשא כלל וכיון שכן אינה מגורשת . שאינו בתורה
כריתו' משום שמא לא יקיי' התנאי בין שהוא תנאי גירושין לחוס לביטול
בין שאינו כגון לא תבעלי לאבא ולאבד' דמ"מ לאו גיטא דתיא' . שלא
תנשא לחי' פלוגי דאמרת אינו גט והא דקתי' בסופא במקלות נוסה' הוה
אעברה ונשאת לאו משום דרישא בהתר כשאת אלא עברה על תנאה קאמר
אבל אפי' כנשוף רשאון עברה על דת שאסור ליבשא עד שתתקיים התנאי
כגון שימות אותו פלוגי בעל התנאי . וכן דעת רס"ז וז' סכתב לקמן
דע"מ שלא תבעלי לחי' פלוגי אינו גט שמא תבעל לו בלומר שאין מתירין
אותה ליבשא עד שתתקיים התנאי שא"א שיתבטל כדבעינן למכתב קתן
כפ' י"ב . וי"ל שאין חוששין כאן שמא יבא' אותו שמתנאי . שאם יבא'ה
גט בטל למפרע וגמלא' ב'א על אשת איש וה"ל כאבא ואבד' ואין חוששין
שמא יבא' אחרים אסור בה . ונ"מ שמא תבעל לו לאחר מיתה דבעל . אין
חוששין אותה מתחיל ליבשא לאחר שבטל כך דהא איכא כמה מי יייר והא
דקתי' לקמן ע"מ שלא תבעלי לאבא וה"ל אפ' שאין חוששין שמא תבעל לו
אלא הא קת"ל דע"מ שלא תבעלי . לאבא ולאבד' . תפליגה כדבריהם הוא .
וא"ת ע"מ שלא תשתי וין כל ימי חייו מאי מהני ליה . אי הוי בריתות הא
אסורה ליבשא לעולם לאו מילתא היא . דכי דאמרין שאסורה ליבשא שמא
הוי גט ואם נשאת תנא . וממאן כשאתה בגאולתו שמתחיל בה ב' שיבות
גאוני' מתא מחסיה וגאוני' פומבדיתא ורב' המתירין נהיתין . ומתנאי'
כתוב ע"מ שלא תלכי לבית אבד' ושלא תשתי מלאן ועד ל' יום הרי זה גט
ואינו חושש שמא תלך ושאת תשתי למדני . שכל תנאי שכתבתי . והוא שב
ואל תעשה . אין חוששין שמא תעבור עליו ובסיוע לזה שלא פי' בגירא לא
תנשא

דף פנ"א ד"ה דאמרין חזן הוא או ע"מ הוא ואסיקא דחזן
הוא ס"מ ודאי שמע מינה הא בע"מ מודו
ליה לרבנן לרבי אליעזר דהכי הוא בעין מעיקרא ולא אמרין דבין כוז
ובין כוז מחלוקת והכי נמי תפמע מליפנא דגמ' דאמרת לקמן ומתניין
דקתי' כתבו ואוקומנא בחזן אבל בע"מ לא פסיל אלא לפוס אוקמתין
דמ"מ לא פסיל ואפילו בשלא תנשא לפלוגי דלאו שירא הוא ומיהו ק"ל דהא
ד' אקנים השיבו על דבריו של ר"א בחזן וע"מ ור"ע דהלכה כמותו מחזירו
השיב בחזן ובע"מ הוה לן לומר דבדתי פלוגי והא דקתי' במתני' חזן
להודיעך כמו דר' אליעזר וכן דהתירא עדיף ליה . ואפשר נמי לומר כן
דמ"מ לא אמרין בפשיטה אלא בחזן אבל בע"מ מודה ליה ס"מ
אלא סתם קאמרין דחזן הוא לומר דבחוץ נמי פלוגי ר"א ודלא כר' יוסי
בר יהודה ועל קאמרין מתניין דלא כי האי תנא . והא דאמרין לקמן
מתני' דקתי' כתבו ואוקומנא בחזן אבל בע"מ לא פסיל לא ע"מ שלא
תנשא לפלוגי קאמר דהוא א"ל בחזן דמי אלא חזן הוא דקתי' דקתי'
צטבו ע"מ שירא קתי' חזן או ע"מ דומיא דחזן אבל ע"מ דעלמא דלאו
שירא כגון דלא תשתי וין לא פסיל ואוקי' לאו דוקא אלא לרווחא דמילתא
אייתי אוקמת' . לומר דמתני' שירא קתי' א"ל דאי ע"מ קתי' ה"ה דע"מ
דעלמא אבל השתא דקתי' בחזן משמע הא בע"מ דלאו שירא לא וכן זה
פשיטא בדרייתא חזן שפסיל . ע"מ וע"מ שאינו פסיל . בע"מ דמחמתים וין
קתי' דלא מעייל תנא נפשיה בפלוגתא התם וכן סגויה ואינו מחזור כל
השוכך . ועוד שרינו לר"ה דפשיט דבע"מ מודה ליה ולמדרו דתנאי
דברתי פלוגי תנא דמתני' סבר בחזן פלוגי . אבל בע"מ כשר לדבריה כלל
ור"ע סבריה דר' יוסי הגלילי ור' יוסי בר יהודה סבר בע"מ פלוגי . אבל
בחזן הכל מודים דאינו גט . וה"ל סבריה דר' טרפון ור' עקיבא נמי סבר
דפלוגי בע"מ אינה מגורשת . וכ"ש בחזן ומסוד דשמע' ליה מתני' איתבי
נמי חזן ור' אקנים שהשיבו על ר' אליעזר הן עלמן נחלקו ולא תנכסו
אלא להוציב על חזן ואין השתא כיון דסתם מתני' בחזן ולא קתי' ככל
בע"מ כותיה ק"ל דסתם לן כר' יוסי הגלילי וה"ל סתם במתני' ומחלוק'
בדרייתא והכלה סתם . ויש לחוש עדיין דלא מסתבר לאחוקי פלוגתא
בתנאי כדדי ולמדתייה דר' ע"מ ור' טרפון ור' יוסי בר יהודה דכולהו פסלי
בע"מ ור' אקנים כ"ע דלית ליה פירכא נטו' לדדיו ולא אשכחן בהדיא
מ"ד כשר כלל ועוד א"כ ד' אקנים הללו מאן דמותבי ע"מ לר' אשור לותיב
לחבריה דמכשר ולא ישיב את אחרי' לאחר מיתה והיכי דמי דאשלי דברתי
בלא כלום ועוד אשכחן כי הא מילתא דאיתמר לקמן ומתני' דאוקומנא
בחזן דלאו דוקא משום אוקמתא דאוקומנא אלא תנאי גופיה סיועא
כדפרישית ואין דרך להשמיר דרכו . של רבינו ז"ל והגאונים שכתבו כן
לא שגא דאמרוהי בתרי' סברי דע"מ כשר והם תולים ספרא וז' במשנתנו
וסברי דר' יוסי הגלילי הוא דמכשר בה ומכשרא דנפשיהו אמרי הכי .
והאי ע"מ דכשר אפי' ע"מ שלא תנשא לפלוגי ולא תבעלי לו קאמר דכשר
מזקתי' חזן וחזן בין כונ' בין כנשוףין אסור לו כדמפור' לקמן בשמעתין
ומינה הוא חזן דפסול הא ע"מ כה"ג לא פסיל בלומר דלאו שירא הוא
אלא הרי הוא מגורשת אלא כס' שמגורשת אלא כל חדס אלא משום תנאי
הוא אסור בה כדמפורש הכא מיד דהוא אבל תנאן דעלמא ודאמרין
לקמן בשמעתין בתני' אלימתא בע"מ הרי גרושה אלא בזנות ולא מוקמי' לה
בע"מ שלא תנשא . ושלא תבעלי אפילו בזנות לחי' פלוגי הריא נמי גרושה
היא אלא ואלל שאר כל חדס כדפרישית והאי דפרישין בזנות התורה
נסיב לה אפילו לרבנן דאמרין שירא גטט הוא דלא ס"ד לאוקומי' בשני
תנאן ואי דאמר ע"מ שלא תבעלי הרי הותר אלא להתקשת וניחא ליה
לאוקומה בחזן משום דאידך תנא אחר בחזן נמי . ומאי דפרישין נמי
בד"ע בתנאי' איתא בחזן משאר שרי' ר' אליעזר לומר משום סרנא דאידך
קאמר הכי דהא בלאו הכי טעמ' נמי דר' ע"מ א"ל לפרושי' בחזן דכני ראשון
לא הוא ממזרים גטט אינו בטל אלא ע"מ ומה דפרי' תו אי ר' ע"מ א"ל
ליתבי חזן אי ע"מ ליתבי ע"מ . וק"ל והא ר' ע"מ בין בחזן בין בע"מ פלוגי
ודאי ואית ליה חד תשובה לע"מ וכ"ש לחזן וחדא תשובה לחזן להודיה
ולמה לא ישיב כל מה דלית ליה . וא"ל דהכי פריך אפ"ל בחזן איתמר
דר' אליעזר דליתא בע"מ מודה דגטט הוא מפירכא דר' ע"מ בתרייתא
דקשה לע"מ ולא לחזן ואפ"ל ע"מ א"ל ע"מ כלחזן פלוגי ר' אלעזר כר' יוסי בר
יהודה לפרוך ע"מ דהא חזן מודה ופריך ר' ע"מ שמי' לי' דאיכא דתני כר'
אלעזר בחזן ואיכא דתני ע"מ ויבינו פלוגתא דמתני' ור' יוסי בר יהודה
ואינו פלוגי אחריויהו ולא סבירא לכו דמודי רבנן כחדא תנייהו ומ"ה
לחזן תרי פירכי ואפילו לדעת ר' יוסי בר יהודה איכא חדא א"ל כן
קאמרין אי בחזן ס"ל דפלוגי' במתני' דקתי' חזן לותיב חזן ולא ע"מ
דקס"ד דע"מ מודו רבנן ואי בע"מ ס"ל דפלוגי' הא מודה ר' אליעזר בחזן
ופריך דר' אליעזר תנאי היא . וה"ה דה"ל דר' ע"מ סבר כמתן דמכשר לר'

חדושי גיטין להרמב"ן ז"ל פרק המגרש

עח

הולד כשר והא איכא משום שלום מלכו ומיהו ככולם קשה שהיה משנה
 ממשכב שטבעו בגיטין הוא וכל המשנה לר"מ תלך והול' ממור והראב"ד
 ז"ל כתב כולהו תלת גיטין בדאיכא עירי מסירה קא מירי דומן מיהא
 ידע ידע ועיקר הזמן היא הגמיה וליכא לא משום פרו' ולא משום בת
 אחותו מיהו כיון דלא כתוב זמן בגט פסלין ליה מדרבנן איכא דר"מ ואין
 זה מספיק שעדיין לא ילא ידי משנה וה"כ אמרין כפ' המביא אלף דתקן
 ג' גיטין פסולין מה הועילו חכמים בתקנתם אלמא אין בהם זמן יש לחום
 כהן לפירות ולבת אחותו ועוד אין עליו עמוס מאי ודאי משנה הוא אלף
 ז"ל מטבע חכמים בשאר סטרו' כך הוא שיהא כתב ידו כשר ולא פסוליהו
 דיעבד בגיטין וזמן נמי כך הוא לפי שאין כותפין זמן ככתב ידו שאינו
 גובה אלף מבני חורין ועוד כיון שאם רצה כותב שטעו או שנה' אם רצה
 גיים ליה לזמן וא"ל למיעבד תקנתא לרמאי לא אלמא רבנן למטבע של
 זמן בדועבד לפיכך אם בשא' הולד כשר • וכפר ר"ה ז"ל דני חמר רבי
 אלעזר עירי מסירה כרתי ופילו עירי מסירה קאמר אבל מודה ר' לעזר
 כשהיו עדים החתומים עליו שהוא כשר ואע"פ שלא מסרו לה בפני עדים
 ומיהו לכשתלה בעיני עירי מסירה שפן עיקר שלא למטרך לשמור גיטה
 עירי מסירה כרתי מבני ליה אלף לעולם לא שניא בלא עירי מסירה והא
 דר"ד אלעזר אין העדים חותמת על הגט אלף מפני תקון העולם דמי
 מניתי עירי מסירה משתפירא בעירי חתימה משום דוכא דהויא גט
 ונתקיים בחותמו כיון דמעיקרא נריך עירי מסירה ודאי בעירי מסירה
 חתמי ליה ויחייב בשאין שם עירי חתימה או שהוא מוויקן חתמו דלמא
 איחי זיפתיה ולא מסרה בעל ניהלה וזה מחלוקתו של ר' אפרים שלק
 על רבינו וכתה בתרחקו דבריו זמן הע' שא"כ כל הנשים לא יבטחו אלף
 על החוק ועל מה נשמד כדך חס על העדים החתומי' בו הרי הם כותפין
 גט לאיש ואע"פ שאין אשתו עמו וכל דמגרש לאו בר' • תגרש כדאמרין
 בתלמודא ועוד חס כל הכעל וערער למה אין משניחין בו והא פילו משום
 לשמה דסתם ספרי דדויני גמירי חיישינן הכא שאין הדבר מסור אלף
 לבעל לכ"ס ועוד דא"כ פילו כתב סופר בפנינו ונתבא לבעל ויולא
 מתא' ידה כשר בלא עירי חתימה ובלא עירי מסירה לביא ולעירי חתי
 זיפתיה וכ"ס כתב ככתב ידו ועוד דא"כ הויא לא משתמיט תנא ותנא
 יש עליו עדים ר' אליעזר פוסל וחכמים משרין ועוד נגופה דמתני'
 דתשמע דמורה ר' אליעזר בג' גיטין פסולין ואם נשא' הולד כשר חס לא
 תכני בפני עדים הר' ולדבריהם ה"ל ללפלוני מני חרשא ולעירי הכי ר'
 אליעזר אומר חס נתנו לה בפני עדים כשר ואם לאו פסול ואם נשא' הולד
 ממור ועוד דאמרין בפ"ק דמגינשא ולשמואל עירי בחתומי' זין לו והיינו
 דאי משום דעירי חתימה כרתי ושמעינן ליה בשמעתין דאמר הלכתא
 כר' אליעזר חף כשטר' דעירי מסירה כרתי משום דהוא משמע שיהו
 כולם עירי חתימה ועירי מסירה ועוד מפני שהם עיקר לכתמילה כמו
 שאמר רבינו ז"ל : גפרא • מדחקינן והא איכא גט קרח ואמרין
 לרבנן התם תנא ש"מ דכל פסולי' הגט שאמרנו במס' גיטין פסול שם
 חס' פ' שהוא פסול מדבריהם כך דינו שלא תנשא ואם נשא' תנא לא שאין
 הולד ממור לדברי חכמים וקי"ל כוותיהו שהרי גט קרח לדברי חכמים
 לא הויא כר' אלף תנא פסול פתם ומפרש הכא שלא תנשא' ואם נשא'
 תנא ואע"ג דלית' אלף משום גיורה הי' ש"מ לכתב על עלה של עין
 נקוב דפסול גורה שמה יקטום ולשאר כל שאמר בהם כמ' גיטין במשנה
 ובגמ' פסול בגון כתוב גט לארומי לכשאכנסנה אגרסה כפ"ל הגט
 וכן הכותב טופסי' גיטין דגור ר' אלעזר התם טופס אטו תורף וכן כיוולא
 בהן וטולן לא תנשא' ואם נשא' תנא • ועוד מדאמרין גבי גט יסן ללישנא
 קמא ואם נשא' לא תנא ש"מ דכל פסולי' דעלמא חס נשא' תנא שאינו א"כ
 ללמד שלא תנשא' לכתמלה לאפוקי מלישנא כתר' קול' לא תנשא' ואע"ג
 דקי"ל בלישנא כתר' דאמר חס תגרסה תנשא' לכתמלה שאני התם דקתני
 וב"ה אושרין ולא קתני פוסלין ומסתברא היו לה בנים לא תנא שאם אחת
 אומר תנא אחת מולא לעו על הבנים כדאמרין בפ' הורק • ושמעתין
 נמי דייקא דקאמרין התם תנא הכא לא תנא ואקשינן אלף לתי' תנא
 מא"ל ומ"ד תנא רב דאמר אין לה בנים תנא יש לה בני' לא תנא ואי חס'
 כשאר גיטין פסולין לפולס תנא ליתא התם יש לה בנים נמי תנא הכא יש
 לה בנים לא תנא ש"מ כל שהול' כשר חס יש לה בנים לא תנא שלא להני'
 לעו על בניה והוא דעמי' בדבר זה עד שנתמלא כשמו' לרבינו האי גאון
 ז"ל לענין היה סופר כחומר וככתב במערב לא תנשא' ואם נשא' לא תנא
 ואפשר שכל שאמר בה הולד כשר לעולם לא תנא ואפילו אין לה עכשיו
 בנים דהא מתני' לא קתני מ"ה ואם נשא' הולד כשר ומסיק דלעולם לא
 תנא אבל בכלל הולד כשר הוא שלא תנא' ודאמרין בגמ' הכא גבי גט
 קרח ופלוס מלכו' תנא מקמי דתיקום מתני' כד"מ אבל השתא אמרין
 מתני' ר"מ היא אבל לרבנן כולהו גיטין פסולין משום תקנתא דרבנן
 וגורה דידהו כך דיוקן ואע"ג דלא חוקי מתני' כד"מ אלף מ"ד הכא תנא
 ולית הלכה כוותיה' ואשכחן מ"ד בפ"ק לרבה לאחר שלמדו פסול גיורה
 שחא

נה"ל למתיבא אלף לכ"א או לכתב הדיוט • ח"כ רבותא היא דאפי' גאסרה
 בגרושין גמירי' או חלמה לא הוי סור •
דף פה ע"ב הא דאיבעיא לן בעינן זמן או לא לא איפסול
 ובעינן דקי"ל ידים שאין מוכיחו לא הויין
 ידים השמואל ס"ל הכי בפ"ק דקדושין (דף ס"ה) ובפ"ק דנדרים (דף ס"ה)
 והתם נמי פלוגי בה אביי ורבא דאביי סבר הויין ידים ורבא סבר לא הויין
 ידים וקי"ל כרבא ואע"ג דהתם דאמר רבא אלף דאמר פילו לרבנן לא
 סמכינן עליה שאין אותו הטעם שזה ליה שפורס כאן • ולפי שמועה זו
 שפירש טעמיה דר' יוחנן דאיבעיא לן הכא בעינן זמן או לא הוינו לומר חס
 כרבי יהודה וי"ל דהא דאיבעיא לן הכא בעינן זמן או לא הוינו לומר חס
 הוי ידים מוכיחו' בלא זמן כתירולא דרבא והלכתא כרבנן או דילמא
 שפירש טעמיה דר' יוחנן דאיבעיא לן הכא בעינן זמן או לא הוינו לומר חס
 לא תנשא' פלוגמיהו דהתם שפירש דייח' ורבי' ואין פיה' או משמע הסוגי'
 ומיהו ודאי משום ידים מוכיחו' פלוגמיהו היא כשאר דוכתא בעי' ולא
 פסול • וא"כ הויא חמר אביי הכא הוי מאן דכתב גיטא לא לכתו' זרין
 אלף זמן דלמא בעינן והא איכא חמר וידים שאין מוכיחו' הויין ידים לאו
 קושאן היא דכתי' שאין זה גופו של גט מ"מ טופס הגט הוי וכך נהגו •
 ובעד דלמ' דאי לא כתב לה הכי לא התירה אלף להפסול גיטא דמי כתב
 זרין אחי בעל ומערער פסול ולא תנשא' לכתמלה ואם נשאת לא תנא וכך
 שמועה בשם גאון ז"ל בכל הכך דיוקי דאביי שאין אלף כשהבעל מערער
 וכרז למכתב והרי את מותר' ואע"פ שכתב למיך להתנסא לכל גבר די
 מוכיבו' דאי לא כתב לה הכי לא התירה אלף להפסול גיטא לא בוגי' וחזן
 מנותף פסול • וי"ל שאינו נריך ותולין עממן כהא דתקן בפ' האשה רבה
 (דף כ"ב) הורוה ב"ד לייבשא ואמרין מאי קלקלה לנשה לכ"ג שלא התירה
 לא כגשוי' היתר אבל לא כגשוי' חיסור אבל זנתה חייב' אלף כשמתירין
 אשה לייבשא וזנת ככלל ח"כ למה כתבין הרי את מותר' לכל אדם בולמאך
 וכו' משום שפירא דשטר' דרס' ז"ל לא כתבו וכן כגופה הלכו' של רבי'
 ז"ל אין שם מותר' לכל אדם ואין זו ראייה דהתם משום דל"ל אהון
 שותין פטויה הוא שאין הורא' ב"ד מחנה אלף של חלמה לכ"ג לא עלה
 על דעת ב"ד שיאסרה ויהי הור' כגשוי' חיסור אבל המגרש את אשתו
 כל שאמר לטעון וטענין בה שמה שיר בגט ועוד שאם באנו לדמותה
 להורוה ב"ד ינשא' ששיר בה חלמה לכ"ג ואע"פ שכתב לה לכל גבר די
 מיכנין התם נמי הרי התירה לייבשא לכל מי שתרנה וסוגיין בעלמא
 דכותפין בגיטין הרי את מותר' לכל אדם כדאמרין ונריך להניח חף
 מקום הרי את מותר' לכל אדם ואיתמר בפירקין בגון דכתב הרי את
 למטה ומותרת למעלה ומ"מ איך דן חס' בשמעת להבטא ולא בוגי' מה
 הועיל לר' יהודה זמן חמרי' בגט זה התירוה כגשוי' וכדכורא לכל אדם
 ואם נאמר שהרי את מותר' לכל אדם בגטא דן שמעת דכתפין ליה כתר
 וזו מ"מ למה כותפין למיך ז"ל ללישנא דגיטא הוא אגרת שיקין וזו
 פטורין ונמיהו שריא לכ"ע וכיון דכתבו והרי את מותר' לכל אדם לא
 חסאי' לקדקד בין להבטא בין למישרי ועוד דלשון מותר' לכל אדם משמע
 שהיא פטויה ומותר' לכל לא שתנשא' לאחר ותאמר לכולם ולהוליא מערער'
 זה כותפין שניהם אבל חס' לאחר דלר' יהודה אין כותפין אלף למיך
 להתנסא למה לא אמרו לחיסרו' לכל גבר די מיכנין אבל ודאי נריך
 למיכתב והרי את מותר' ואם לאו אסורה וקרוב אי לומר שאם נשא' תנא
 שזה גופו של גט • וראיתי כטופס הגט של ראשונים וכתב הכי אלף
 בפ"ק דמתת' אלף וכל שום לאחר דלר' וחיטא דאית לי ולאמרי
 ולאמריהו דאכתיה' אלמא ס"ל דלריך למיכתב וכל שום בשמוה דאכזה
 כשם שניריך למיכתב שמו על הדרכים שפירשנו בתקומנו וכן בשם עירו
 זס עיר אכותיו נריך למיכתב וכל שום לפיכך היה הוא מיהודה ואכיו
 פב"ל דמתת' אלף פ' המיהודה דר פלו' וכל שום דאית לי דמתת'
 פ' נביתי כרעו' נפשי בשם שלה וחוי נמי דכתב רבים דהות אינתי מן
 קדמת דנא וכדו תרובתי' יתיבי לביי אנת' פ' כת פלו' וכל שום דאית ליכי
 דמתת' פ' ולא תחזור לי לחזור ולכתבו' • ועוד לנוסח הראשון שאם נא
 לחזור לא היה נריך לכתבו' נמי כמו שכתב למעלה וכל שום לאכתיה'
 ולאמריהו דאכתיה' אלף הכי כתבו וכדו תרובתי' יתיבי די תהיין ואין
 נריך לכתבו' :

דף פו ע"א מתניתין • ג' גיטין פסולין ואם נשאת הולד
 כשר • איכא דמוקי בגמ' כר"מ
 וקשה כהא לר"מ עירי חתימה כרתי מדאורייתא כדאמר בפרק המביא
 וכתב לה לשמה מאי לאו כתיב' הגט לא חתימ' העדים אלמא מדאורייתא
 כרתי ואומר רש"י ז"ל דלמאן דמוקי ליה כר"מ סבירא ליה דכתב ידו בעירי'
 דמי וכדתנן הוליא עליו ככתבו' שהוא חייב לו גובה ממכסים בני חורין
 ולא ממשועבדים משום דלי' ליה קלא אבל שטר' תעליא הוא • ויש צו
 זמן ואין בו אלף עד ח' נמי מוקי לה כרב דאמר כתב ידו ועד ולמ"ד נמי
 כתב סופר סבר דכתב סופר נמי כעד ח' דמי דקדק ס"ד לקטן לאכשורי
 כתיב' חתימ' כטופסא דשטר' והד סהלא וח"ק אין צו זמן לר"מ אחאי'

חדושי גיטין להרמב"ם ז"ל פרק המגרש

עט

ותחתיה וז"ל אביי דכתיב לטמה לא בעי לטול דכי כתיב לה לטמה אוכתב קמי ולא אונתן : ודא דלענין דכתיבו טופס לכל ח' וב גיטין וכתבו העדים כראש הדף כתב הרמב"ם ז"ל לכוונן בעידי מסיר כשרים וספתי ישק כתיב דברים נכוחים דודאי מוויף מתוכו בן לחטמו דהא ידעי מילתא לכל מאן דמטי שטרף ליד' ולא אתי למסמך עליה דהכא לחו עלי חתימי סהדי ואין כ"ל בראש הדף ומתחורו ומן הגד דלא היו חלה כגט כלין עליו עליה ואם כתבו לה כפטי עדים כשר ומעשה מטינו ראינו גדול לדברי ר"ה ז"ל דאי מתני' דקתיי ככולהו דלא כר' אלעזר ר' ירמיה דמהדר אסתמיה דמתניתין הי' ניבחו דלא כר' אלעזר נימא מהכי ועוד הדבר ק' דא"כ הוה ליה מחלוקת ואח"כ פסם דהלכתא כפסמ' חלה ודאי מתני' כעידה חתימה ודברי הכל ואם רבנא ומסר כפטי עדים ככר טעו שר' אליעזר מכשיר ושת' דעידו חתימה לחודה כמי כשר .

על הכתובות א"כ כחן תולין שמה תקיים שתכלי והיו אוכר לקול דקדושין לא מתני' הכי קתני מקודשת ומגורש היו ר' מגורשת ואסור לכהן ואימתי אשור לקול במקום שאין שם אמתלה אבל בקול שיש אמתלה כגון שהיטו קול על האשה שנתגרש על תכלי ואח"כ נת בעל או בקדושין אין חוששין לחיוב קולו א"כ הרמב"ם ז"ל פ' חגושה דרישא קמי' שהם אמרו מקודש' פסם ומגורשת על תכלי אין קול זה כגורשין אוכר לקדושין וחוששין לה ולדעת הרב ז"ל חששו שם אמתלה הוא אבל בקול שיש אמתלה כגון שהיטו משוה פרוטה חלה לו' שאם נמלח בן מבטלין הקול דמימר אחרי הכי ולא חיישינן להו ולדעתו משתקין אותו אי לקח להם כך היה מן השמים והא דאמר רבא אפילו לא' לא' לא מבטלין הכא מבטלין לומר באפילו לדברי האחרים שלא לבטל אפילו בדיעבד גמור הכא מבטלין כפסמ' ולא חייבין בגמרא בדקדקו עלה דמילתא כלל :

ע"ב ורב זכיר חמר במקום אמתלה חוששין לאמתלה . פי' מילתא פליג עליה דרבא לומר שאין תולין באמתלה שמכאן ועד' ומיס חלה שאם היה במקום אמתלה כגון שאמרו מטעה ראשונה ורק לה קדושין חוששין . שמה קרוב לו היה לסיכך רחוק אם יתעב אמתלה מכאן ועד' ומיס ואמרין כן היה תולין בה ומתירין אותה ליבא ואם לא יבא שם אמתלה לעולם אם נבאש לא תכלי חלה שלכתלה אין מתירין אותה ליבא והא דתנן נתקדשה מותר לחזור לו מפני שהיא חסנה לא תכלי כיון דמקום אמתלה הוא אבל לא להיתיריה ליבאש לבתלה . משום מקום אמתלה והיו לטון חוששין ככ"ל . וכן נראה מדברי ר"ה ז"ל דרב זכיר באמתלה שיוגדת מכאן ועד' ומיס אחר שתולין במקו' אמתלה שכך כתב ומסתברא דהלכתא כוותי' דרבא דרבא ככר דחאה ר' יעיל והוא פי' כן : קרא דלא אחזקו ב' ב' . כל שלא בדקו ב' ד' אחריו אם הוא כגון גמור באשיות פלוני וכ' שהלכו להם או בכרות ולק' עד שכלו אותן עדים והעידו בכיטו שלו דכל קלא שהחזיקו אין מבטלין אותו וכן אם לא בדקו עליו בומה ולאחר זמן לא נמלו ולא ידע מי שמעיד להם בדבר כדברו אין חוששין לו כך דרך פרש"י ז"ל ועיקר הוא וז"ל כל שלא החזיקו אותן חזקו ויחזיקו אותו בעשיו בדיעבד עליו ושמח אם נבאש קודם בדוקה אין בדוקין אחר ניסואין והטעם לכל לו שהרבה אומרים פלוני שמע מפלוני ומתן אומרים חזו שמענו מפלוני ופלוני שהלכו להדיחיה הם . וחלו באיש לב' ד' ויחקרו ויאמרו לא שמענו ולא ראינו :

על הכתובות א"כ כחן תולין שמה תקיים שתכלי והיו אוכר לקול דקדושין לא מתני' הכי קתני מקודשת ומגורש היו ר' מגורשת ואסור לכהן ואימתי אשור לקול במקום שאין שם אמתלה אבל בקול שיש אמתלה כגון שהיטו קול על האשה שנתגרש על תכלי ואח"כ נת בעל או בקדושין אין חוששין לחיוב קולו א"כ הרמב"ם ז"ל פ' חגושה דרישא קמי' שהם אמרו מקודש' פסם ומגורשת על תכלי אין קול זה כגורשין אוכר לקדושין וחוששין לה ולדעת הרב ז"ל חששו שם אמתלה הוא אבל בקול שיש אמתלה כגון שהיטו משוה פרוטה חלה לו' שאם נמלח בן מבטלין הקול דמימר אחרי הכי ולא חיישינן להו ולדעתו משתקין אותו אי לקח להם כך היה מן השמים והא דאמר רבא אפילו לא' לא' לא מבטלין הכא מבטלין לומר באפילו לדברי האחרים שלא לבטל אפילו בדיעבד גמור הכא מבטלין כפסמ' ולא חייבין בגמרא בדקדקו עלה דמילתא כלל :

דף פט ע"א מה להטן דבר כדור אף כהן דבר כדור . קשיא לי' לר"ת הכי' ז"ל לר' יוחנן וכו' ליה הא דתנן

סליק פרק המגרש וסליקא לה מסכת גיטין

השמטות במסכת גיטין

היום קאמר חלה לא מפני חלה בחולי אש חמי באותן ימי החולי ה' א"נ ואם נפרש א"נ נט בכריח שאמר אש חמי תנאה דלעול הוא וכימי' לעולם ה' נט לגמרי לכל דבר דומה לע"מ שתלא חמה מרתקה שסוף נמלא מתקיי' שאין לך יום שאין חמה יוגלה מרתקה והוא מתנה ככך . ועוד חפ' השולח . הא דאמר' כס"ת שמאלה ביד כותו אחרי לה יגנו וז"ל קורין בו . פרש"י ז"ל יגנו שמה הוא כתבו לשם ע"א וז"ל קורין בו דספק ספיקא הוא שמה ישראל כתבו ואם ת"ל שהוא כתבו שמה למכור לישראל כתבו ולא לשם ע"א . וק"ל וכו' כתבו הוא שלא לשם ע"א כמי שהך כשר והא ק"ל כס"ת דכתיב שיעור לשמה וכתיב לשם מעובדי דלק כפ' גיטין וז"ל ועוד דהא חמי רב המטוב כרוי דרב תפסרונא דכתיב כותי פסול לעולם וכו' פליגי רבנן עליה ומכשרי כתיב כותי וכלל שלא תהא לשם ע"א ולי' לר' וקשרים וכתב' ולא כתיבה לשמה א"כ הא דתניא יגנו אחימי מוקי ליה בדריה ליתא משום חששא דע"א דשמה לשם ע"א כתבו וכו' מן דין יומא רשב"ג הוא דכתיב כתיבה לשמה ועבוד לשם' דהא חייך דתני קורין בו חוקי כדריה בגר שחור לסורו ותוק' לי דודאי לרבנן דפלגי עלי' דר"א פסחם מחשבת כותי מומר אמרינן דסתם מחשבת לול' לפ"א היא ולא חיישי' לה כלל והכי איתא בפ' ששוחט ותוק' לי דאי לא כתיב כתיב לשמה אפי' אכתוב לשם ע"א נמי כשר דאמר' בט' אין מעמידין ישראל תל אש הכותי וכותי לא ימול את ישראל מפני שהוה מל לשם הר גריזים דברי ר' יהודה א"ל ר' יוסי וכו' היבן מנינו מילה שכתבה לשמה חלה מל והולך' עד שתלא נפשו אמר כיון דמילתא שלא לשמה כשרה אפי' לשם ע"א נמי כשרה היא ואכן כר' יוסי ק"ל וטעמא דריהוד' נמי דכתיב מילה לשמה כדאמר' פ"ט דר' יהודה דבתי' לה' החול והיינו לשמה וכדדרשין מה חג לה אף סוכה לה' והא דאמר התם ימול ארמאי וחל ימול כותי משום דאמרתי כתיב לשמה הוא יודע ששם מנינו כגורו כדור' אנו עושין על ידו ומיהו לא חייא למילתא אחריתי דקא חוי דלי' ליה מורא לא דמי לגב' דחיי' לאש' אחרת ולא לת' שקלפיו ראויה' הם לנטרי' הדיטו' ואינן מכוון בכתיב' אורכו כקדושה וכן פרש"י ז"ל חלה קאמרין מט' דר' יהודה דכתיב לה' ימול' ולא לשם ע"א ות"מ מדברי ר' יוסי לגמור שכל מילה שחיה לריבה לשמה עשאה לשם ע"א כשרה חלה כך נראה בטעם משונה זו דמ"א בכתבו כותי יגנו משום פסולא דוקשרים וכתבתי' היא וכדתינא רב המנונא דליכא דעליג' אהא מתגיטין וז"ל משמע כפר' התכלת דהא דרב המנונא דברי הכל היא וליכא נמי דחמי' לשם ע"א חלה ר' אליעזר ונמלא ביד כותי מט' יגנו משום דאמרין חוקה הוא כתבו ומתן דאמר קורין בו משום דרוב ספירי ישראל כותבין אותם וככותי' ככתיבת ספירי לא שכיחי :

ר"ע ור"ה ז"ל פשוטין שאין האשה עושה עליה להביא חלה לקבל מפירוטין כפ' השוכ' את האומני' . והר"ם הסגרדי ז"ל כתב שהאשה עושה עליה בין בקבל' בין בהנאה ואין כתי' להכריע' אל' מדברי רבאין כטעם וכן הסוגיא מוכחת כפשוט' ואין לי להאריך ובהלכו' גדולו' אחרו באשה ומשוייה כתי' עליה לחלוקה . הא דאמרין כן מי' שאחו וניטו וכתבוהו מה שתכתבו אש עמד חוור חף ניטו אש עמד חו' פרש"י ז"ל ולא תיבעיא היכא דאמר אש חמי דהא לא מליית' אל' אפי' איב' סתמ' אש עמד חוור . ובראה מלשון הזה דכלאו אומדנא דר"ה כתי' ה' ניטוך אש חמי ועמ' חוור תולין תנאי . וקסא א"כ היכי מקשינן עליה דר"ה מה' ז' ניטוך אש חמי מחולו זה וז"ל אש חמי עמד חוור אומדנא למה לי' הרי עמד ולטעמך מי' לא מודיעא באש חמי עמד בטל תנאי וכיון שכן אש חמי מחולו זה נמי ודאי אש עמד חוור הוא דמחולו זה לגרועי' אש וכל' שזו עמד חוור באש חמי גריד' חוור הוא ודאי באש חמי מחולו זה דהא לא מת' . לא כך היא כגמיה של סיס' זו דר"ה חיל' כתי' אומדנ' דנט' כדאלין' אכן בתנאי' ולגבי' עתה כל שעמד והלך בשוק בלא משענה חוור מתנאי' אפי' שמת' מלוחו חולי' ת"ט דהא כיון שנתח' סכור הוא בעממו שניכל' מלוחו מית' טל' אותו חולי' וכן נהנו לר"ה בין בשפתם בין במתסר' אש חמי בין במתסר' מחולי' זה ככולן כיון שעמד בלא משענה בטל גיטו' שאלו לדידן אף בלוחר' אש חמי אינו מתכשל עד שיתרפא מלוחו חולי' לסיכך האומר ה' ז' ניטוך אש חמי ועמד והלך בשוק וחלה ומת' אפי' שלא מת מחולי' הרשעון הוי' נט' עד שיתרפא מלוחו חולי' הרשעון לגמרי כגון שהי' קוד' שחלה וכפל' ממנו למשכב יכ' כשאת' מחולי' זה אפי' שעת' אומדני' אותו אש חמי מחולי' הרשעון מפני שנאמר הא לעמוד' לאלו כלום היא עד שיתרפא ממנה לגמרי כמתח' וכן מה שכתב פרש"י ז"ל בסוף' שמוע' רבה ורבה לא' פ"ל דר"ה דהיכא דלא אמר לה אש חמי מחולי' זה ס"ל אש חמי עמד אינו חו' לפיכך דרווחא קט' פרוסי' פלוגתייהו בחוור ובאינו חוור כלל אבל כדאי' אפי' בלוחר' אש חמי מחולי' זה פלגי' לענין עתה כגון שהלך בשוק בלא משענה דלר"ה בטל' הנט' ולרבה ורבה אומדני' אותו מפני תכלי' שלו . ויש מכלכלין פיסה זו כלשגור' אחרות ואין בהם משום ושת' מתכלת' מילי' דש"מ שאמר' ה' ז' ניטוך אש חמי והכרי' בטל' גיטו' ואם חמי מחולי' זה קאמר ולא אחר' תנאה דלפול' הוא ואפילו לענין עתה כגון שחייב' אש חמי מחולי' הרשעון למסר' תדע דהא אפקין' אמו' כגיטין פסול' אש חמי ואם לא חמי וא' לורטו של אדם וחווה שלא ימות' וא' ת' דלית' אש חמי כתיב' קאמר' שיהא נט' אשלא תהא זקוקה ליבס' ואם חמה כתיב' חייב' גט' א"כ אפי' בלוחר' אש חמי מחולי' זה נימא אש חמי כתיב' קאמר' כתיב' חייב' גט' אש חמי ואם חמי וא' לורטו של אדם וחווה דברובכל' שימות' ועוד דברי' שפלב' אינן דברי' א"כ נימא מיהו' אש חמי